

ZAHRAŇIČÍ

in.ihned.cz/zahranici

Tip

Ideálním východiskem pro návštěvu skalní vesnice Kandovánu nebo Orúmijského jezera je Tabriz. Jedenapůlmilionová metropole největší iránské menšiny, Ázerbájdžánců, v posledních letech zažívá rychlý růst a mění se v moderní velkoměsto. V historickém centru se ale život spolehlivě vrací do orientálních časů, kdy se tu na hlavní trase Hedvábné cesty zastavovaly karavany. Nechybí tradiční bazar, tisíc let starý a jeden z největších v Íránu. Ve spleti uliček, které měří desítky kilometrů, historických karavanserajů, mešit a několika tisíc obchodů s kořenci, voňavkami, stříbrem a zlatem nebo kořením se dá spolehlivě zabloudit. Jako protipól bazaru působí zábavní park Elgoli, jemuž vévodí umělé jezero s replikou paláce perské kádžárovské dynastie. Každý večer se notný díl obyvatel města stěhuje právě sem a noční život se tu zastavuje až časně ráno.

nejšími domky v údolí. Dřevěná okna a vrata září tyrkysovou nebo čistě modrou barvou, která je v západní části Íránu zvlášť oblíbená. Kouří se z komínů jdoucích odkudsi z úžlabin mezi jednotlivými homolemi tufu.

Kamenná obydlí, která jsou spíš jeskyněmi než domy, mají předsazené balkony a vzdušné pavlače ze dřeva. Zidky z balvanů tufu zasazené přímo do skalních štěrbin brání lavinám a splachům horniny při průtržích. Schodiště jsou tak příkrá, že se spíš podobají žebříkům, a úzká tak, aby po nich prošel nanejvýš oslík. Část uliček jde dokonce nitrem skal, a tak soused může tajně navštívit souseda.

Osada kypí životem. Drobně zvoní ovce a kozy sháněné do skalní stáje. Stádečka na každodenních trasách od skalky ke skalce tvoří samí kaskadéři. Mezi jednotlivými kužely, které spojují můstky opatřené plaňkovým zábradlím, rozvěsily ženy prádlo. Po plochých střeších se tu chodí, jsou to zároveň dvorky, kde se suší meruňky a moruše a prohánějí se krůty a slepice.

Útočiště v kaňonu

V lese skalních kuželů žijí lidé dlouhá staletí. Přišli prý do Kandovánu proto, že je tu neohrožovali hadi. Nejspíš to ale nebyli nebezpeční plazi, před kterými tu dávní osadníci našli útočiště. Kaňonovitě údolí nabízelo ochranu před mnohem horší hrozbou. Před pleněním a vražděním, jaké přinášely invaze dobyvatelů ze Střední Asie. Úvodní z nich, vpády seldžuckých Turků, otrásaly tehdejším Íránem v 11. a 12. století.

Úkryt před nájezdy tu hledali obyvatelé ze širokého okolí. Nebyli ale prvními místními staviteli. S ohledem na dlouhou tradici, jakou má jeskynní bydlení na Předním východě, můžeme první troglodyty (obyvatele jeskyní)

v Kandovánu téměř s jistotou zařadit do prehistorických dob. Neobývali ovšem dnešní skalní vesnici, ale náhorní plošinu nedaleko od Kandovánu. Tam nedávno archeologové odkryli osadu v několika patrech nad sebou – hluboko pod úrovní okolní krajiny.

Jako z pohádky

Ať už se předchůdci dnešních ázerbájdžánských rolníků tehdy ve skalách zachránili, nebo je krvežízniví pronásledovatelé dostihli, jedno je jisté. Zbyl po nich na malém kousku údolí zázrak. Genius loci, jakým je místo obdařeno, překonává očekávání i těch, kteří navštívili zmíněnou část Turecka.

Architektura je natolik fantastická, že spolehlivě zavede návštěvníka mimo čas. Určit, ze kterého století může scénérie pocházet, je nemožné. Jako by celá vesnice ani nebyla dílem lidské ruky. Dolní část vesnice, zbudovaná už z pálených cihel, plynule navazuje domky seskupenými pod sebou stejně přirozeně, jak jsou včleněna do skal hořejší obydlí.

Pohádkový ráz Kandovánu láká iránské filmaře. Do jeskynní vsi ve vulkanech například zasadil děj snímku Zrození motýla (Tavalode Parvane), příběhu v žánru magického realismu, známý režisér Modžtabá Raef. Roztodivná změť obydlených kamených věží spolu s barevně nádhernou krajinou podhůří sopky dodaly filmu podmanivou vizuální kompozici.

Vesničany žijí hrozny a med

Ve vsi žijí převážně Ázerbájdžánci, kteří kromě perštíny ovládají ázarí, tureckou ázer-

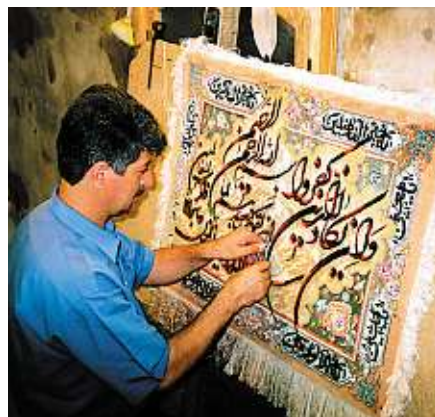
bájdžánštinu, druhý nejrozšířenější jazyk v dnešním Íránu. Dosud, kromě pěstování obilí a píce, žijí vesničany meruňky a také hrozny. Nestáčí z nich ale zapovězený nápoj, nýbrž suší velké hrozinky.

Skoro v každém skalním komíně mají ovce, které zrána nejen muží, ale i ženy vyhánějí na nedalekou pastvu. Tradiční život vesničanů kontrastuje s okázalým odpočinkem městských návštěvníků. Přes vpád výletníků se příliš nezměnil. Byť se už mnozí na zimu uchylují do města, většina z nich zůstává.

Každé ráno vykračují staříci vedle svých oslů vzhůru s lopatami, sekyrami či kosami, aby se před západem slunce vrátili s nákladem sena, píce, otepí dřeva nebo sklizených fazolí. Jako dřív skládají muži z kamenů terasy, mezi nimiž proudí z hor na záhony vzácná voda. Pro pitnou vodu je třeba chodit těsně nad dno údolí, kde vyvěrají prameny. Sloupky elektrického vedení jsou jedinou připomínkou civilizace. Její definitivní vpád je zřejmě jen otázkou času a bylo by bláhové nepřipustit, že se život vesničanů nakonec promění k nepoznání. ■

JIŘÍ SLADKÝ

Foto: autor

IN magazín Hospodářských novin • Šéfredaktor listu: Petr Šimůnek • IN magazín: Tomáš Wehle (vedení), Libor Ševčík, Tereza Hromádková, Kateřina Hovorková, Eva Petrová (grafika)
Redakce: Dobrovského 25, 170 55 Praha 7, mail: in.hn@economia.cz, telefon: 233 073 071, fax: 233 072 060 • Příjem inzerce: Inzertní oddělení Economia a.s., Dobrovského 25, 170 55 Praha 7, telefon: 233 071 782 • Tisk: Moraviapress, a. s., Brěclav • Samostatně neprodejné